C/2024/6008

9.10.2024

Anbefalinger til de nationale retter vedrørende forelæggelse af præjudicielle spørgsmål

(C/2024/6008)

Efter ikrafttrædelsen den 1. september 2024 af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU, Euratom) 2024/2019 af 11. april 2024 om ændring af protokol nr. 3 vedrørende statutten for Den Europæiske Unions Domstol [1] deler Domstolen nu kompetence med Den Europæiske Unions Ret til at afgøre præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af EU-retten eller om gyldigheden af retsakter vedtaget af Unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer.

I betragtning af den store betydning af denne ændring forekommer det nødvendigt at opdatere teksten i anbefalingerne til de nationale domstole vedrørende indbringelse af præjudicielle spørgsmål [2]. Som det var tilfældet med de tidligere versioner af disse anbefalinger, indeholder denne tekst en gennemgang af den præjudicielle procedures hovedtræk og de forhold, som de nationale retter skal tage hensyn til, inden en sag indbringes for Domstolen, men den giver også disse retter praktiske anvisninger om ikke kun formen for og indholdet af anmodninger om præjudicielle afgørelser, men også om den indledende analyse, som disse anmodninger er genstand for, når de når frem til Domstolen, med henblik på fastlæggelsen af, hvilken retsinstans der har kompetence til at behandle dem. Når dette er fastlagt, behandles anmodningen om præjudiciel afgørelse på stort set samme måde af enten Domstolen eller Retten. Med forbehold for den ekstraordinære mulighed for fornyet prøvelse er Rettens afgørelser endelige og har samme virkning som Domstolens afgørelser.

[1] EUT L, 2024/2019, 12.8.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2019/oj.
[2] EUT C 380 af 8.11.2019, s. 1.

Indhold

		Punkt
Indledning		1-2
I.	Bestemmelser, der finder anvendelse på alle anmodninger om præjudiciel afgørelse	3-39
	Hvem indgiver anmodningen om præjudiciel afgørelse?	3-7
	Genstanden for og rækkevidden af anmodningen om præjudiciel afgørelse	8-11
	Det rette tidspunkt for en præjudiciel forelæggelse	12-13
	Formen for og indholdet af anmodningen om præjudiciel afgørelse	14-20
	Beskyttelse af personoplysningerne og anonymisering af anmodningen om præjudiciel afgørelse	21-22
	Fremsendelse til Domstolen af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af sagsakterne i den nationale procedure	23-24
	Domstolens fastlæggelse af, hvilken ret der har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse	25-29
	Samspillet mellem den præjudicielle forelæggelse og den nationale procedure	30-32
	Sagsomkostninger og retshjælp	33-34
	Sagsforløbet for Domstolen eller Retten og den forelæggende rets efterfølgende anvendelse af deres afgørelse	35-37
	Den ekstraordinære mulighed for, at Domstolen foretager en fornyet prøvelse af Rettens afgørelse	38-39
II.	Bestemmelser, der finder anvendelse på de anmodninger om præjudiciel afgørelse, som er særligt hastende	40-48
	Betingelserne for at anvende den fremskyndede procedure og hasteproceduren	41-43
	Anmodningen om anvendelse af den fremskyndede procedure eller hasteproceduren	44-46
	Korrespondance mellem Domstolen eller Retten og den forelæggende ret samt parterne i hovedsagen	47-48
BILAG: De væsentlige elementer i en anmodning om præjudiciel afgørelse		

Indledning

1. Muligheden for præjudiciel forelæggelse efter bestemmelserne i artikel 19, stk. 3, litra b), i traktaten om Den Europæiske Union (herefter »TEU«) og artikel 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (herefter »TEUF«) er en grundlæggende mekanisme i EU-retten. Denne mekanisme har til formål at sikre en ensartet fortolkning og anvendelse af EU-retten inden for Unionen ved at give medlemsstaternes retter et instrument, som gør det muligt for dem at forelægge Den Europæiske Unions Domstol (herefter »Domstolen«) præjudicielle spørgsmål om fortolkningen af EU-retten eller om gyldigheden af retsakter vedtaget af Unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer, idet det præciseres, at selv om alle præjudicielle spørgsmål skal forelægges Domstolen, vil svarene på de spørgsmål, der stilles af de nationale domstole, afhængigt af genstanden for forelæggelsen, blive givet enten af Domstolen eller af Retten.

2. Den præjudicielle procedure hviler på et tæt samarbejde mellem dels Domstolen og Retten, dels retterne i medlemsstaterne. For at sikre, at denne procedure er fuldt ud effektiv, er det nødvendigt at beskrive den i hovedtræk og foretage visse præciseringer med henblik på at tydeliggøre bestemmelserne i Domstolens procesreglement og Rettens procesreglement, der i det væsentlige er affattet identisk, vedrørende bl.a. afsenderen og rækkevidden af, genstanden og formen for samt indholdet af en anmodning om præjudiciel afgørelse. Disse præciseringer, som finder anvendelse på samtlige anmodninger om præjudiciel afgørelse (I), suppleres af bestemmelser vedrørende de anmodninger om præjudiciel afgørelse, som er særligt hastende (II), og af et bilag, der kortfattet sammenfatter samtlige de elementer, der bør være indeholdt i en anmodning om præjudiciel afgørelse.

I. **Bestemmelser, der finder anvendelse på alle anmodninger om præjudiciel afgørelse**

Hvem indgiver anmodningen om præjudiciel afgørelse?

3. Domstolens og Rettens kompetence til at træffe præjudiciel afgørelse om fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten udøves kun på de nationale retters initiativ, uanset om parterne i tvisten i hovedsagen har udtrykt ønske om en præjudiciel forelæggelse eller ej. For så vidt som det er den nationale ret, for hvilken en tvist er indbragt, der har ansvaret for den retslige afgørelse, som skal træffes, er det den – og den alene – som det tilkommer på grundlag af omstændighederne i den konkrete sag at vurdere, såvel om en anmodning om præjudiciel afgørelse er nødvendig for, at den kan træffe sin afgørelse, som relevansen af de spørgsmål, der skal forelægges.

4. Begrebet »ret« fortolkes som et selvstændigt EU-retligt begreb, idet der tages hensyn til en række forhold, herunder om det organ, som har indgivet en anmodning om præjudiciel afgørelse, er oprettet ved lov, har permanent karakter, virker som obligatorisk retsinstans, anvender en kontradiktorisk sagsbehandling, træffer afgørelse på grundlag af retsregler, samt om det er uafhængigt.

5. Retterne i medlemsstaterne kan således indbringe en anmodning om præjudiciel afgørelse for Domstolen, hvis de skønner, at en afgørelse fra Domstolen eller Retten vedrørende et spørgsmål om fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten er nødvendig, før de afsiger deres dom (jf. artikel 267, stk. 2, TEUF). En præjudiciel forelæggelse kan bl.a. være særlig nyttig, når der for den nationale ret rejses et nyt fortolkningsspørgsmål, som er af almen interesse for EU-rettens ensartede anvendelse, eller når det ikke ser ud til, at gældende retspraksis kan tilvejebringe den fornødne afklaring med hensyn til nye retlige eller faktiske omstændigheder.

6. Hvis der rejses et sådant spørgsmål i forbindelse med en retssag ved en national ret, hvis afgørelser ifølge de nationale retsregler ikke kan appelleres, har denne ret imidlertid pligt til at foretage en præjudiciel forelæggelse (jf. artikel 267, stk. 3, TEUF), medmindre der allerede foreligger en fast retspraksis på området, eller der ikke kan rejses nogen rimelig tvivl om den korrekte fortolkning af den pågældende retsregel.

7. Det fremgår desuden af fast retspraksis, at selv om de nationale retter har beføjelse til at forkaste de anbringender, som anføres for dem vedrørende ugyldigheden af en retsakt udstedt af Unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer, er Unionens retsinstanser derimod enekompetent til at erklære en sådan retsakt ugyldig. En ret i en medlemsstat skal derfor, såfremt den er i tvivl om gyldigheden af en sådan retsakt, foretage en præjudiciel forelæggelse og angive, hvorfor den nærer en sådan tvivl. Afhængigt af genstanden for den præjudicielle forelæggelse vil det derefter være op til Domstolen eller Retten at træffe afgørelse om det pågældende spørgsmål (jf. nedenfor, punkt 25-29).

Genstanden for og rækkevidden af anmodningen om præjudiciel afgørelse

8. Anmodningen om præjudiciel afgørelse skal vedrøre fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten og ikke fortolkningen af nationale retsregler eller spørgsmål om de faktiske omstændigheder, der knytter sig til tvisten i hovedsagen.

9. Domstolen og Retten kan kun besvare de stillede præjudicielle spørgsmål, hvis EU-retten finder anvendelse på tvisten i hovedsagen. Det er i denne henseende nødvendigt, at den forelæggende ret angiver samtlige de relevante omstændigheder, såvel faktiske som retlige, der giver den grundlag for at antage, at EU-retlige bestemmelser kan finde anvendelse i den konkrete sag.

10. Hvad angår de præjudicielle forelæggelser om fortolkningen af Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder bemærkes, at det fremgår af chartrets artikel 51, stk. 1, at chartrets bestemmelser kun er rettet til medlemsstaterne, når disse gennemfører EU-retten. Selv om der kan være tale om en sådan gennemførelse i mange forskellige henseender, skal det imidlertid klart og utvetydigt fremgå af anmodningen om præjudiciel afgørelse, at en anden EU-retlig bestemmelse end chartret finder anvendelse på tvisten i hovedsagen. Eftersom Unionens retsinstanser ikke har kompetence til at træffe afgørelse om en anmodning om præjudiciel afgørelse, når en retlig situation ikke henhører under EU-rettens anvendelsesområde, kan de af chartrets bestemmelser, der eventuelt er blevet påberåbt af den forelæggende ret, ikke i sig selv danne grundlag for denne kompetence.

11. Selv om Domstolen og Retten med henblik på at besvare de stillede spørgsmål nødvendigvis tager hensyn til den retlige og faktiske baggrund for tvisten i hovedsagen, således som denne er blevet defineret af den forelæggende ret i anmodningen om præjudiciel afgørelse, anvender de endelig ikke selv EU-retten på denne tvist. Når Domstolen og Retten udtaler sig om fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten, søger de at give en besvarelse, der er hensigtsmæssig for afgørelsen af tvisten i hovedsagen, men det er den forelæggende ret, der skal drage de konkrete konsekvenser heraf, idet den om fornødent skal undlade at anvende den nationale regel, som det er fastslået er uforenelig med EU-retten.

Det rette tidspunkt for en præjudiciel forelæggelse

12. En national ret kan indgive en anmodning om præjudiciel afgørelse til Domstolen, så snart den konstaterer, at en afgørelse om fortolkningen eller gyldigheden af EU-retten er nødvendig for dens afgørelse. Det er således denne ret, der er bedst i stand til at bedømme, på hvilket trin i den nationale sag der er anledning til at indgive en sådan anmodning.

13. Da denne anmodning skal tjene som grundlag for den sag, der skal behandles af Domstolen eller Retten, og da sidstnævnte skal have adgang til alle de oplysninger, der vil gøre det muligt for dem at efterprøve deres kompetence til at besvare de forelagte spørgsmål og, i givet fald, besvare disse spørgsmål på en fyldestgørende måde, er det imidlertid nødvendigt, at beslutningen om at foretage en præjudiciel forelæggelse træffes på et trin i sagen, hvor den forelæggende ret med tilstrækkelig præcision kan fastlægge hovedsagens retlige og faktiske rammer samt de retlige spørgsmål, som hovedsagen rejser. Retsplejemæssige hensyn kan også tilsige, at der først træffes afgørelse om forelæggelse efter gennemførelsen af en kontradiktorisk retsforhandling.

Formen for og indholdet af anmodningen om præjudiciel afgørelse

14. Anmodningen om præjudiciel afgørelse kan have en hvilken som helst form, som er tilladt i henhold til national ret, men det skal holdes for øje, at denne anmodning udgør grundlaget for sagen ved Domstolen eller Retten, og at den meddeles samtlige de berørte, som er omfattet af artikel 23 i protokollen vedrørende statutten for Den Europæiske Unions Domstol (herefter »statutten«), herunder alle medlemsstaterne, med henblik på at disse kan fremsætte deres eventuelle bemærkninger. Det forhold, at det er nødvendigt at oversætte anmodningen om præjudiciel afgørelse til alle officielle EU-sprog, tilsiger derfor, at den forelæggende ret affatter anmodningen enkelt, klart og præcist uden overflødige oplysninger. Erfaringen viser, at ca. ti sider ofte er tilstrækkeligt til, at de retlige og faktiske rammer for en anmodning om præjudiciel afgørelse og begrundelsen for forelæggelsen for Domstolen kan beskrives på en hensigtsmæssig måde.

15. Bestemmelserne om indholdet af en anmodning om præjudiciel afgørelse er på identisk vis fastsat i artikel 94 i Domstolens procesreglement og i artikel 199 i Rettens procesreglement og er kortfattet sammenfattet i bilaget til denne vejledning. Ud over selve de spørgsmål, som forelægges til præjudiciel afgørelse, skal en anmodning om præjudiciel afgørelse indeholde:

— en kortfattet fremstilling af genstanden for tvisten i hovedsagen og de relevante faktiske omstændigheder, således som de er fastslået af den forelæggende ret, eller i det mindste en fremstilling af de faktiske oplysninger, som ligger til grund for spørgsmålene

— ordlyden af de nationale bestemmelser, som vil kunne finde anvendelse i den foreliggende sag, og i givet fald relevant national retspraksis, samt

— en fremstilling af grundene til, at den forelæggende ret ønsker oplysning om fortolkningen eller gyldigheden af visse EU-retlige bestemmelser, samt af sammenhængen mellem disse bestemmelser og den nationale lovgivning, som finder anvendelse på tvisten i hovedsagen.

Såfremt et eller flere af ovenstående elementer ikke foreligger, kan Domstolen eller Retten, på grundlag af henholdsvis artikel 53, stk. 2, i Domstolens procesreglement og artikel 225 i Rettens procesreglement, se sig nødsaget til at erklære, at de ikke har kompetence til at træffe afgørelse om de præjudicielle spørgsmål, eller til at afvise anmodningen om præjudiciel afgørelse ved begrundet kendelse.

16. Den forelæggende ret skal i sin anmodning om præjudiciel afgørelse anføre de nøjagtige henvisninger til de nationale bestemmelser, som finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen, og de EU-retlige bestemmelser, der ønskes fortolket, eller hvis gyldighed er bestridt. Disse henvisninger skal så vidt muligt indeholde såvel en angivelse af den nøjagtige overskrift til og datoen for vedtagelse af de retsakter, der indeholder de pågældende bestemmelser, som oplysningerne om offentliggørelsen af disse retsakter. Når den forelæggende ret henviser til retspraksis, opfordres den desuden til at angive den pågældende afgørelses ECLI-nummer (»European Case Law Identifier«).

17. Den forelæggende ret kan, såfremt den skønner det nødvendigt for forståelsen af sagen, kortfattet anføre de væsentligste argumenter fra parterne i hovedsagen. Det bemærkes i denne sammenhæng, at alene anmodningen om præjudiciel afgørelse bliver oversat, ikke de eventuelle bilag hertil.

18. Den forelæggende ret kan ligeledes kortfattet angive sin opfattelse vedrørende besvarelsen af de præjudicielle spørgsmål. Denne angivelse vil især være nyttig, når der skal træffes afgørelse inden for rammerne af en fremskyndet procedure eller en hasteprocedure.

19. Endelig skal de spørgsmål, der forelægges, findes i en særskilt og klart identificeret del af forelæggelsesafgørelsen, helst i indledningen eller afslutningen. Spørgsmålene skal kunne forstås i sig selv, uden at det skal være nødvendigt at henvise til begrundelsen.

20. Med henblik på at lette læsningen af anmodningen om præjudiciel afgørelse er det væsentligt, at den indgives til Domstolen i maskinskrevet form, og at siderne og afsnittene i forelæggelsesafgørelsen nummereres. Anmodninger om præjudiciel afgørelse, der indgives i håndskrevet form, behandles ikke.

Beskyttelse af personoplysningerne og anonymisering af anmodningen om præjudiciel afgørelse

21. Med henblik på at sikre en optimal beskyttelse af personoplysningerne i forbindelse med Domstolens eller Rettens sagsbehandling, meddelelsen af anmodningen om præjudiciel afgørelse til de berørte, der er omfattet af statuttens artikel 23, og den efterfølgende udbredelse af den endelige afgørelse på alle officielle EU-sprog opfordres den forelæggende ret, som er den eneste med et fuldstændigt kendskab til de nationale sagsakter, til selv at anonymisere sagen ved f.eks. at erstatte navnene på de fysiske personer, som er nævnt i anmodningen, med bogstaver og ved at udelade de oplysninger, der kan gøre det muligt at identificere disse personer. Som følge af den generelle anvendelse af ny informations- og kommunikationsteknologi, navnlig brugen af søgemaskiner, vil en anonymisering, der foretages efter meddelelsen af anmodningen om præjudiciel afgørelse til de berørte, der er omfattet af statuttens artikel 23, og offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende af meddelelsen vedrørende den pågældende sag, nemlig kunne vise sig at være uden effektiv virkning.

22. Når den forelæggende ret råder over en nominativ udgave af anmodningen om præjudiciel afgørelse, som indeholder de fuldstændige navne og oplysninger på parterne i tvisten i hovedsagen, og en anonymiseret udgave af denne anmodning, opfordres den til at tilstille Domstolen begge disse udgaver med henblik på at fremme Domstolens eller Rettens sagsbehandling.

Fremsendelse til Domstolen af anmodningen om præjudiciel afgørelse og af sagsakterne i den nationale procedure

23. Anmodningen om præjudiciel afgørelse skal være dateret og underskrevet og skal derefter fremsendes til Domstolens Justitskontor ad elektronisk vej eller pr. post (Greffe de la Cour de justice, Rue du Fort Niedergrünewald, L-2925 Luxembourg). Af grunde, der bl.a. er knyttet til behovet for at sikre en hurtig sagsbehandling og en optimal udveksling med den forelæggende ret, opfordrer Domstolen den nævnte ret til at anvende applikationen e-Curia. Fremgangsmåden for adgang til denne applikation, der gør det muligt at indlevere og forkynde procesdokumenter ad elektronisk vej, og betingelserne for anvendelse af denne applikation er tilgængelige på institutionens websted: CURIA - Sagsbehandlingen - Den Europæiske Unions Domstol (europa.eu). Med henblik på at fremme Domstolens og Rettens behandling af anmodninger om præjudiciel afgørelse og navnlig oversættelsen heraf til alle officielle EU-sprog opfordres de nationale retter til – foruden fremsendelsen af den originale udgave af anmodningen om præjudiciel afgørelse via e-Curia – at sende en redigerbar udgave af denne anmodning til følgende adresse: editable-versions@curia.europa.eu ([3]).

24. Anmodningen om præjudiciel afgørelse skal nå frem til Justitskontoret sammen med alle de dokumenter, der er relevante og hensigtsmæssige for Domstolens og Rettens behandling af sagen, og navnlig de nøjagtige kontaktoplysninger for parterne i tvisten i hovedsagen og deres eventuelle repræsentanter samt sagsakterne i tvisten i hovedsagen eller en genpart heraf. Disse sagsakter (eller genparten heraf) – som kan fremsendes ad elektronisk vej eller pr. post – opbevares under hele sagen for Domstolen eller Retten på Justitskontoret, hvor de, med forbehold for angivelser om det modsatte fra den forelæggende ret, kan konsulteres af de berørte, der er omfattet af statuttens artikel 23.

Domstolens fastlæggelse af, hvilken ret der har kompetence til at træffe afgørelse om anmodningen om præjudiciel afgørelse

25. Selv om alle anmodninger om præjudiciel afgørelse af hensyn til retssikkerheden og til en hurtig behandling skal indgives til Domstolen, vil svaret på de spørgsmål, der stilles af den forelæggende ret, ikke nødvendigvis blive givet af Domstolen selv. De vil blive besvaret af enten Domstolen eller Retten, afhængigt af genstanden for den præjudicielle forelæggelse.

26. Som det fremgår af statuttens artikel 50b, stk. 1, har Retten kompetence til at træffe afgørelse om anmodninger om præjudiciel afgørelse, der er indgivet i henhold til artikel 267 TEUF, og som udelukkende henhører under et eller flere af følgende særlige områder:

— det fælles merværdiafgiftssystem

— punktafgifter

— toldkodeksen

— tariferingen af varer i den kombinerede nomenklatur

— kompensation og bistand til luftpassagerer ved boardingafvisning eller ved forsinkelse eller aflysning af transportydelser

— systemet for handel med kvoter for drivhusgasemissioner.

Samme artikels stk. 1 præciserer imidlertid, at Domstolen fortsat har kompetence til at behandle anmodninger om præjudiciel afgørelse, der rejser selvstændige spørgsmål vedrørende fortolkningen af den primære ret, folkeretten, generelle EU-retlige principper eller Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder. Alle anmodninger om præjudiciel afgørelse, der indgives til Domstolen, underkastes derfor en indledende analyse i overensstemmelse med de nedenfor beskrevne procedurer, der er fastsat i artikel 93a i Domstolens procesreglement.

([3]) Den redigerbare udgave er et dokument, der er udarbejdet i et tekstbehandlingsprogram såsom Microsoft Word, Open-Office Writer, Google Docs eller Pages. Til forskel fra billedbaseret software såsom PDF gør dette redigerbare format det nemlig muligt umiddelbart at anvende teksten med henblik på brugen heraf i forbindelse med sagens behandling, navnlig på oversættelsestrinnet.

27. Såfremt Domstolens præsident, der bistås af vicepræsidenten og førstegeneraladvokaten, efter at have analyseret anmodningen om præjudiciel afgørelse finder, at anmodningen udelukkende henhører under et eller flere af de særlige områder, der er nævnt i det foregående afsnit, underretter præsidenten Justitskontoret, der straks fremsender anmodningen til Rettens Justitskontor. Anmodningen vil blive formelt registreret af sidstnævnte, og sagen vil fortsætte ved Retten i overensstemmelse med bestemmelserne i dens procesreglement, som i det væsentlige er identiske med bestemmelserne i Domstolens procesreglement.

28. Såfremt den indledende analyse af anmodningen om præjudiciel afgørelse derimod fører til, at præsidenten, vicepræsidenten og førstegeneraladvokaten finder, at anmodningen, selv om den henhører under et eller flere af de særlige områder, ligeledes vedrører andre områder eller rejser selvstændige spørgsmål vedrørende fortolkningen af den primære ret, folkeretten, generelle EU-retlige principper eller Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, behandles anmodningen straks på Domstolens almindelige møde, hvor alle Domstolens dommere og generaladvokater deltager, med henblik på en mere detaljeret analyse. Såfremt Domstolen på grundlag af denne analyse finder, at anmodningen om præjudiciel afgørelse udelukkende henhører under et eller flere af de særlige områder, der er omhandlet i statuttens artikel 50b, stk. 1, fremsender Domstolens Justitskontor straks denne anmodning til Rettens Justitskontor, og sagen fortsætter derefter ved Retten i overensstemmelse med bestemmelserne i dennes procesreglement. I modsat fald fortsætter sagen ved Domstolen i overensstemmelse med bestemmelserne i Domstolens procesreglement. Den forelæggende ret vil naturligvis straks blive underrettet om resultatet af denne analyse af den relevante rets justitskontor, som derefter bliver dens eneste kontaktpunkt.

29. Såfremt Retten fastslår, at en anmodning om præjudiciel afgørelse ikke henhører under dens kompetence, kan den ved kendelse henvise denne anmodning til Domstolen i henhold til statuttens artikel 54, stk. 2. I henhold til artikel 256, stk. 3, andet afsnit, TEUF kan Retten ligeledes på ethvert stadium af sagen beslutte at henvise en anmodning til Domstolen, når den finder, at anmodningen kræver en principafgørelse, der kan påvirke EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng. Den nationale ret informeres straks om henvisningen.

Samspillet mellem den præjudicielle forelæggelse og den nationale procedure

30. Den nationale ret forbliver kompetent til at iværksætte beskyttelsesforanstaltninger, navnlig inden for rammerne af en bedømmelse af gyldigheden af en retsakt, men indgivelse af en anmodning om præjudiciel afgørelse medfører i øvrigt, at sagen for den forelæggende ret udsættes på Domstolens eller Rettens afgørelse.

31. Selv om en anmodning om præjudiciel afgørelse i princippet verserer for Domstolen eller Retten, så længe den ikke er blevet trukket tilbage af den forelæggende ret, skal det imidlertid holdes for øje, at den rolle, som Domstolen og Retten har inden for rammerne af den præjudicielle procedure, består i at bidrage til en effektiv retspleje i medlemsstaterne og ikke i at udøve responderende virksomhed vedrørende generelle eller hypotetiske spørgsmål. Da den præjudicielle procedure forudsætter, at der faktisk verserer en tvist for den forelæggende ret, tilkommer det sidstnævnte at underrette Domstolen eller Retten om ethvert processuelt skridt, der vil kunne have indvirkning på dens egen forelæggelse, og navnlig om ethvert frafald, enhver mindelig bilæggelse af tvisten i hovedsagen og enhver anden årsag, som fører til, at sagen er bortfaldet. Den nævnte ret skal ligeledes underrette Domstolen eller Retten om den eventuelle vedtagelse af en afgørelse truffet inden for rammerne af en appel iværksat til prøvelse af forelæggelsesafgørelsen og om de følger, som vedtagelsen har for anmodningen om præjudiciel afgørelse. Af hensyn til et hensigtsmæssigt forløb af den præjudicielle procedure og med henblik navnlig på at forhindre, at Domstolen eller Retten bruger tid og ressourcer på en sag, der risikerer at blive kaldt tilbage eller miste sin genstand, er det vigtigt, at sådanne oplysninger meddeles Domstolen eller Retten hurtigst muligt.

32. De nationale retters opmærksomhed henledes i øvrigt på den omstændighed, at tilbagekaldelsen af en anmodning om præjudiciel afgørelse kan have en indvirkning på den forelæggende rets forvaltning af tilsvarende sager. Når udfaldet af flere af de sager, der verserer for den forelæggende ret, afhænger af Domstolens eller Rettens besvarelse af de forelagte spørgsmål, er det hensigtsmæssigt, at denne ret inden fremsendelsen af anmodningen om præjudiciel afgørelse forener disse sager med henblik på at gøre det muligt for Domstolen eller Retten at besvare spørgsmålene, selv om en eller flere sager eventuelt er blevet hævet.

Sagsomkostninger og retshjælp

33. Behandlingen af præjudicielle sager for Domstolen og Retten er gratis, og de træffer ikke afgørelse om parternes omkostninger i den sag, der verserer for den forelæggende ret. Det tilkommer den forelæggende ret at træffe afgørelse herom.

34. Hvis en part i tvisten i hovedsagen ikke råder over tilstrækkelige midler, kan Domstolen eller Retten bevilge denne part retshjælp til dækning af omkostningerne ved sagen, navnlig til repræsentation af parten. Denne retshjælp kan imidlertid kun bevilges i de tilfælde, hvor den pågældende part ikke allerede modtager retshjælp efter nationale regler, eller i det omfang retshjælp efter de nationale regler ikke – eller kun delvist – dækker omkostningerne ved sagen for Domstolen eller Retten. Parten opfordres under alle omstændigheder til at tilstille Domstolen eller Retten alle de oplysninger og bilag, som er nødvendige for at vurdere dennes reelle økonomiske situation.

Sagsforløbet for Domstolen eller Retten og den forelæggende rets efterfølgende anvendelse af deres afgørelse

35. Domstolens Justitskontor eller Rettens Justitskontor er under hele sagen i kontakt med den forelæggende ret, til hvilken de fremsender en genpart af samtlige processkrifter og i givet fald de anmodninger om præciseringer eller afklaringer, der anses for nødvendige for en hensigtsmæssig besvarelse af de forelagte spørgsmål.

36. Ved afslutningen af sagen, der som udgangspunkt omfatter en skriftlig og en mundtlig forhandling, træffer Domstolen eller Retten ved dom afgørelse om den forelæggende rets spørgsmål. I visse tilfælde kan Domstolen eller Retten imidlertid være nødsaget til at påkende disse spørgsmål uden mundtlige forhandlinger og sågar uden at anmode om skriftlige bemærkninger fra de berørte, som er omfattet af statuttens artikel 23. Dette er bl.a. tilfældet, såfremt et præjudicielt spørgsmål er identisk med et spørgsmål, Domstolen eller Retten allerede har afgjort, såfremt besvarelsen af et sådant spørgsmål klart kan udledes af retspraksis eller ikke giver anledning til nogen rimelig tvivl. I disse tilfælde vil Domstolen eller Retten på grundlag af artikel 99 eller artikel 226 i deres respektive procesreglement træffe en hurtig afgørelse om det forelagte spørgsmål ved en begrundet kendelse, der har samme rækkevidde og samme bindende virkning som en dom.

37. Efter afsigelsen af den dom eller undertegnelsen af den kendelse, hvorved sagen afsluttes, fremsender den pågældende rets justitskontor den afgørelse, hvorved sagen afsluttes, til den forelæggende ret. I modsætning til Domstolens domme og kendelser får Rettens domme og kendelser virkning på de betingelser, der er fastsat i statuttens artikel 62b, stk. 2. Den forelæggende ret anmodes om at underrette Domstolen eller Retten, alt efter omstændighederne, om, hvordan denne afgørelse efterfølgende bliver anvendt i hovedsagen. Den forelæggende ret opfordres til at fremsende sin endelige afgørelse med udtrykkelig angivelse af sagsnummeret for Domstolen eller Retten, til følgende adresse: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.

Den ekstraordinære mulighed for, at Domstolen foretager en fornyet prøvelse af Rettens afgørelse

38. Som det fremgår af artikel 256, stk. 3, tredje afsnit, TEUF, kan de afgørelser, der træffes af Retten om præjudicielle spørgsmål, på de betingelser og med de begrænsninger, der er fastsat i statutten, undtagelsesvis underkastes fornyet prøvelse ved Domstolen, hvis der er alvorlig risiko for, at EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng kan påvirkes. Statuttens artikel 62, stk. 2, bestemmer i denne forbindelse, at forslaget om fornyet prøvelse af Rettens afgørelse i et sådant tilfælde skal fremsættes af Domstolens førstegeneraladvokat inden for en måned efter datoen for afsigelsen af denne afgørelse, og at Domstolen skal tage stilling til dette forslag og i overensstemmelse hermed afgøre, om der er grundlag for at foretage en fornyet prøvelse af Rettens afgørelse inden for en måned efter førstegeneraladvokatens forslag. Det følger af en læsning af disse bestemmelser, sammenholdt med statuttens artikel 62b, stk. 2, at Rettens afgørelse således først bliver endelig ved udløbet af de nævnte frister eller, hvis der faktisk iværksættes en fornyet prøvelse, ved afslutningen af denne procedure, hvis nærmere bestemmelser er fastsat i artikel 194 og 195 i Domstolens procesreglement.

39. For så vidt som proceduren for fornyet prøvelse bør være undtagelsesvis, er det imidlertid vigtigt, at den forelæggende ret så hurtigt som muligt underrettes om, at der foreligger (eller ikke foreligger) et forslag om fornyet prøvelse af Rettens afgørelse. I henhold til artikel 193a i Domstolens procesreglement skal den forelæggende ret straks underrettes, hvis der ikke er fremsat forslag om fornyet prøvelse, hvilket vil gøre Rettens afgørelse endelig. Hvis dette ikke er tilfældet, må den forelæggende ret afvente Domstolens stillingtagen til førstegeneraladvokatens forslag – og, hvis dette forslag imødekommes, resultatet af den fornyede prøvelse – for at finde ud af, om Domstolen stadfæster den afgørelse, der er truffet af Retten, eller finder, at den tilsidesætter EU-rettens ensartede anvendelse eller sammenhæng, i hvilket tilfælde Domstolens besvarelse af de spørgsmål, der er genstand for fornyet prøvelse, vil erstatte Rettens besvarelse.

II. **Bestemmelser, der finder anvendelse på de anmodninger om præjudiciel afgørelse, som er særligt hastende**

40. I henhold til statuttens artikel 23a, artikel 105-114 i Domstolens procesreglement og artikel 237 i Rettens procesreglement kan en præjudiciel forelæggelse under visse omstændigheder undergives en fremskyndet procedure eller en hasteprocedure. Beslutning om iværksættelse af disse procedurer træffes af Domstolen eller Retten, enten efter at den forelæggende ret har fremsat en særskilt og behørigt begrundet anmodning, der redegør for de retlige eller faktiske omstændigheder, som begrunder anvendelsen af denne (disse) procedure(r), eller undtagelsesvis af egen drift, hvis dette forekommer påkrævet, henset til sagens art eller særlige omstændigheder.

Betingelserne for at anvende den fremskyndede procedure og hasteproceduren

41. I henhold til artikel 105 i Domstolens procesreglement og artikel 237 i Rettens procesreglement kan en præjudiciel forelæggelse således undergives en fremskyndet procedure, der fraviger disse reglementers bestemmelser, når sagens karakter kræver, at den behandles hurtigt. Eftersom denne procedure indebærer en stor belastning for alle implicerede og særligt for medlemsstaterne, som skal fremsætte skriftlige eller mundtlige bemærkninger inden for meget kortere frister end sædvanligt, bør der kun anmodes om anvendelse af denne procedure, når særlige omstændigheder godtgør, at der foreligger et hastetilfælde, som kan begrunde, at Domstolen eller Retten hurtigt træffer afgørelse vedrørende de forelagte spørgsmål. Dette kan bl.a. være tilfældet, når der foreligger en forhøjet og umiddelbar risiko for den offentlige sundhed eller miljøet, som en hurtig afgørelse fra Domstolen eller Retten kan bidrage til at forhindre, eller når særlige omstændigheder gør det nødvendigt inden for meget korte frister at fjerne tvivl vedrørende grundlæggende spørgsmål i national forfatningsret og i EU-retten. Det fremgår af fast retspraksis, at det forhold, at et stort antal personer eller retlige situationer vil kunne blive berørt af den afgørelse, som den forelæggende ret skal træffe efter at have anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse, at de økonomiske konsekvenser kan være omfattende, eller at den forelæggende ret er forpligtet til hurtigt at træffe afgørelse, derimod ikke i sig selv udgør ekstraordinære omstændigheder, som kan begrunde anvendelsen af en fremskyndet procedure.

42. Det samme gælder så meget desto mere for den præjudicielle hasteprocedure, som er omhandlet i artikel 107 i Domstolens procesreglement. Denne procedure, som kun finder anvendelse på Domstolen og kun inden for de områder, der er omfattet af afsnit V i TEUF's tredje del om et område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, indebærer således endnu større begrænsninger for de implicerede, idet den begrænser antallet af procesdeltagere, der kan fremsætte skriftlige bemærkninger, og idet den i yderst hastende tilfælde gør det muligt fuldstændigt at udelade den skriftlige del af retsforhandlingerne for Domstolen. Der bør derfor kun anmodes om anvendelse af denne procedure under omstændigheder, hvor det er absolut nødvendigt, at Domstolen træffer afgørelse meget hurtigt vedrørende de spørgsmål, som forelægges.

43. EU-reglerne vedrørende området med frihed, sikkerhed og retfærdighed er meget forskelligartede og under stadig udvikling, og det er derfor ikke muligt her at foretage en udtømmende opregning af de omstændigheder, som vil kunne begrunde iværksættelse af en hasteprocedure, men en national ret kan eksempelvis overveje at anmode om, at den præjudicielle hasteprocedure anvendes, når en person som omhandlet i artikel 267, stk. 4, TEUF er tilbageholdt eller frihedsberøvet, og svaret på det rejste spørgsmål er afgørende for bedømmelsen af denne persons retsstilling, eller når der er tale om en sag, der vedrører forældremyndighed over meget unge børn, for så vidt som bl.a. udfaldet af tvisten i hovedsagen afhænger af svaret på det præjudicielle spørgsmål, og anvendelsen af den almindelige procedure på alvorlig eller endog uoprettelig vis kan skade forholdet mellem et barn og (en af) dets forældre eller barnets udvikling samt integration i dets familiemæssige og sociale omgivelser. Simple økonomiske interesser, uanset hvor betydelige og legitime

de måtte være, den retlige usikkerhed vedrørende situationen for parterne i tvisten i hovedsagen eller for andre parter i lignende tvister, det betydelige antal personer eller retlige situationer, der potentielt kan være berørt af den afgørelse, som den forelæggende ret skal træffe efter at have indbragt en præjudiciel forelæggelse for Domstolen, og det betydelige antal sager, der kan være berørt af Domstolens afgørelse, udgør derimod ikke i sig selv omstændigheder, som kan begrunde anvendelsen af den præjudicielle hasteprocedure.

Anmodningen om anvendelse af den fremskyndede procedure eller hasteproceduren

44. For at sætte Domstolen eller Retten i stand til hurtigt at tage stilling til, om den fremskyndede procedure eller den præjudicielle hasteprocedure skal iværksættes, skal anmodningen indeholde en præcis fremstilling af de retlige og faktiske omstændigheder, som indebærer, at sagen er af hastende karakter, navnlig hvilke risici det vil indebære, hvis forelæggelsen følger den sædvanlige procedure. Den forelæggende ret skal så vidt muligt ligeledes i korte træk angive sin opfattelse af, hvordan de præjudicielle spørgsmål skal besvares. En sådan angivelse letter nemlig en stillingtagen for parterne i tvisten i hovedsagen og de øvrige berørte, som deltager i sagen, og bidrager dermed til en hurtig afvikling af proceduren.

45. En anmodning om anvendelse af den fremskyndede procedure eller hasteproceduren bør under alle omstændigheder fremsættes klart og utvetydigt, således at Justitskontoret umiddelbart kan konstatere, at sagen kræver en særlig behandling. Med henblik herpå bør den forelæggende ret præcisere, hvilken af de to procedurer der ønskes iværksat i det foreliggende tilfælde, og angive den relevante artikel i det pågældende procesreglement (artikel 105 i Domstolens procesreglement eller artikel 237 i Rettens procesreglement vedrørende den fremskyndede procedure eller artikel 107 i Domstolens procesreglement vedrørende hasteproceduren). Denne angivelse skal være anført i forelæggelsesafgørelsen på et sted, der er let identificerbart, eller i en særskilt skrivelse fra den forelæggende ret.

46. Hvad angår selve forelæggelsesafgørelsen er det i en sag af hastende karakter så meget desto vigtigere, at den er kortfattet, eftersom dette bidrager til en hurtig afvikling af proceduren.

Korrespondance mellem Domstolen eller Retten og den forelæggende ret samt parterne i hovedsagen

47. Den ret, der indgiver en anmodning om anvendelse af den fremskyndede procedure eller hasteproceduren, opfordres til at fremsende denne anmodning og selve forelæggelsesafgørelsen – ledsaget af sidstnævnte afgørelses tekst i et redigerbart format – via applikationen e-Curia eller pr. e-mail (DDP-GreffeCour@curia.europa.eu).

48. Med henblik på at lette Domstolens eller Rettens efterfølgende kommunikation med såvel den forelæggende ret som parterne i tvisten i hovedsagen opfordres den forelæggende ret ligeledes til at oplyse sin e-mailadresse, som Domstolen eller Retten kan benytte, samt e-mailadresser til repræsentanterne for parterne i hovedsagen.

BILAG

De væsentlige elementer i en anmodning om præjudiciel afgørelse

Nærværende bilag indeholder en kortfattet sammenfatning af de væsentligste elementer, som skal være indeholdt i en anmodning om præjudiciel afgørelse. Disse elementer er efterfulgt af angivelsen af de punkter i nærværende anbefalinger, hvor der er redegjort nærmere for de nævnte elementer.

Uanset om den fremsendes ad elektronisk vej eller pr. post, skal enhver anmodning om præjudiciel afgørelse indeholde en angivelse af følgende:

1) identiteten på den ret, der er ophavsmand til forelæggelsen, og i givet fald den kompetente afdeling eller det kompetente dommerkollegium (jf. i denne henseende punkt 3-7)

2) den nøjagtige identitet på parterne i tvisten i hovedsagen og i givet fald af de personer, der repræsenterer dem for den forelæggende ret (hvad angår parterne i tvisten i hovedsagen jf. dog punkt 21 og 22 i nærværende anbefalinger vedrørende beskyttelse af personoplysninger)

3) genstanden for tvisten i hovedsagen og de relevante faktiske omstændigheder (jf. punkt 15)

4) de relevante bestemmelser i national ret og i EU-retten (jf. punkt 15 og 16)

5) de grunde, der har ført den forelæggende ret til at ønske oplyst, hvorledes EU-retlige bestemmelser skal fortolkes, eller hvorvidt disse er gyldige (jf. punkt 8-11 og 15-18)

6) de præjudicielle spørgsmål (jf. punkt 19) og efter omstændighederne

7) det eventuelle behov for en særlig behandling af anmodningen, der eksempelvis er knyttet til den særlige hurtighed, hvormed Domstolen eller Retten skal behandle anmodningen (jf. punkt 40 ff.).

På det formelle plan skal anmodningerne om præjudiciel afgørelse være maskinskrevet, dateret og underskrevet samt fremsendes til Domstolens Justitskontor, helst ad elektronisk vej, ledsaget af samtlige de dokumenter, der er nyttige og relevante for sagsbehandlingen (jf. i denne henseende punkt 20-24 i nærværende anbefalinger og for så vidt angår de anmodninger, der kræver en særlig hurtig behandling, punkt 44-48).

Fremsendelseskanaler, der anbefales af Domstolen og Retten

For at sikre en optimal udveksling med de retter, der indbringer præjudicielle forelæggelser for Domstolen og Retten, anbefaler disse anvendelsen af følgende fremsendelseskanaler:

1) Indlevering af anmodningen om præjudiciel afgørelse (eller andre relevante dokumenter knyttet til denne anmodning):

   — Underskrevet originalversion af anmodningen om præjudiciel afgørelse (eller andre dokumenter knyttet til denne anmodning): Fremsendelse foretages via applikationen e-Curia. Fremgangsmåden for adgang til denne applikation, som er gratis og sikret, samt betingelserne for anvendelsen af applikationen er tilgængelige på følgende adresse: https://curia.europa.eu/jcms/jcms/P_78957/da/.

   — Redigerbar udgave af anmodningen om præjudiciel afgørelse (eller andre dokumenter knyttet hertil): editable-versions@curia.europa.eu.

2) Fremsendelse af den forelæggende rets endelige afgørelse (anonymiseret, når dette er fornødent, bl.a. med henblik på offentliggørelse på internettet), som er blevet truffet efter Domstolens eller Rettens afgørelse vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse: Follow-up-DDP@curia.europa.eu.